

JIGAR KASALLIKLARI TURLARI

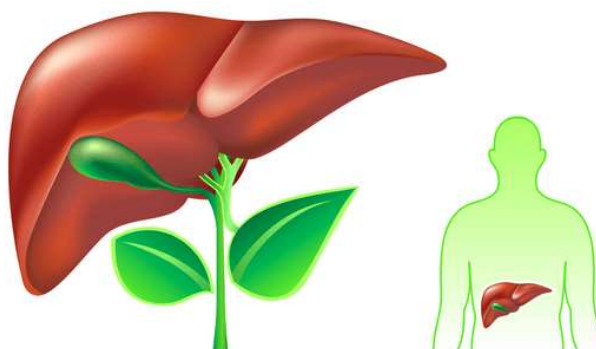
*Siyob Abu Ali ibn Sino nomidagi
Jamoat salomatligi texnikumi
Mavlonova Dilorom Oybek qizi
Yusupova Idrisaxon Baxtiyorovna
Turakulova Aziza Raximovna*

Anotatsiya: Jigar juda muhim a'zo bo'lib, yog'lar va xolesterolni parchalashga yordam beradigan safro ishlab chiqarish uchun javobgardir. Jigar dori-darmonlarni, gormonlarni, ozuqaviy moddalarni qayta ishlaydi va immunitetni tartibga solish orqali infeksiyalarni oldini oladi. U zararli bakteriyalar va boshqa chiqindilarni olib tashlash orqali qonni zararsizlantiradi va temirni saqlaydi.

Kalit so'zlar : Fibroz , sirroz, jigar saratoni

Jigar o'ndan ortiq hayotiy vazifalarni bajaradi, uni ulkan zavodga qiyoslash mumkin. Uning xodimlari — gepatotsitlar — o'ziga xos jamoalar tashkil etadi. Jigarda bunday funktsional birliklar juda ko'p va ular nobud bo'lgan hamkasblarining ishlarini o'z zimmasiga olishga qodir. Shuning uchun, agar bu bez kasallanadigan bo'lsa, patologiya alomatlari darhol paydo bo'lmasligi mumkin.

Ko'pgina jigar kasalliklari davolash mumkin bo'lgan bosqichida yashirin ravishda kechadi. Alomatlar jigar allaqachon sezilarli darajada shikastlanganda va jiddiy buzilishlar yuzaga kelganida sezila boshlaydi. O'ta murakkab holatlarda jigar kasalligi bemorning o'limiga olib kelishi mumkin.

Ushbu a'zoning keng tarqalgan va xavfli sanaladigan patologiyalari orasida sirroz yetakchi o'rinlardan birini egallaydi. Ammo sirroz juda kamdan-kam hollarda «o'z-o'zidan» rivojlanadi. Istisno holatlari — birlamchi biliar sirroz, bunda jigar hujayralariga immun tizimi tomonidan shikast yetkaziladi. Aksariyat hollarda esa u davolash choralari ko'rilmagan surunkali muammolar natijasida yuzaga keladi.

Fibroz — jigar to'qimasi o'rnini biriktiruvchi to'qima tolalari bilan almashtirilishi. Har qanday jarohatni tuzalishida bo'lgani kabi, jigardagi shikastlanish

joyida ham chandiq paydo bo'ladi. U kollagen, elastin va odatda hujayralararo bo'shliqda joylashadigan boshqa moddalarga boy bo'lgan mustahkam to'qimadan iborat. Faqat fibroz jarayonida ushbu moddalar odatdagidan ko'ra 10 baravar ko'proq to'planadi. Jigar kasalligi bu jigarning 75 foizdan ko'prog'iga zarar etkazishini anglatadi. Ammo, jigar kasalligi jimgina rivojlanib borar ekan, odatdagidan tashqari ko'rinishi mumkin bo'lgan har qanday alomatlarini kuzatib borish kerak. Qandli diabetga qarshi retsept bo'yicha dori-darmonlarga ega bo'lganlar, jigar funksiyasini tekshirish uchun qon testini zarur vaqt oralig'ida yoki tibbiyot xodimining tavsiyasiga binoan topshirishlari kerak.

Chandiq to'qima endi nobud bo'lgan jigar hujayralarining vazifalarini bajara olmaydi. Fibroz jarayoni tez bo'lishi va juda uzoq vaqtga cho'zilishi mumkin. Fibrozning yakuniy natijasi **sirrozdir**.

Omon qolgan jigar hujayralari vaziyatni to'g'irlashga urinishga harakat qiladi va faol ravishda bo'linishni boshlaydi. Ammo, bu boshqa omillar bilan birgalikda ko'pincha **jigar saratoni** — gepatosellyulyar karsinoma rivojlanishiga olib keladi.

Jigar funksiyasining og'ir buzilishi — **jigar yetishmovchiligi** deb nom oladi.

Jigar kasalliklari profilaktikasi medikamentoz va nomedikamentoz bo'lishi mumkin. Ikkinchisi ovqatlanish va turmush tarziga o'zgarishlar kiritishni nazarda tutadi. Hayot tarzini o'zgartirmasdan faqatgina dorilar qabul qilish jigar muammolaridan himoya qila olmaydi.

Jigar xastaligida ovqatlanish tartibi №5 parhezga asoslangan bo'ladi. Asosiy qoida — muntazamlik. Kuniga 4-5 marta kam-kamdan ovqatlanish tavsiya etiladi, ochlik qat'iyan taqiqlanadi. Taomni qaynatish, dimlash yoki pechda pishirish ko'rsatiladi.

Jigar kasalliklarining oldini olish uchun: Sog'lom turmush tarzi : Sog'lom turmush tarzini olib borish yoki unga o'tish yog'li jigar kasalligining oldini oladi. emlash : Gepatitga qarshi vaktsinalar qon va tana suyuqliklari orqali yuqadigan ba'zi infeksiyalar paydo bo'lishining oldini oladi. Dori vositalaridan nazorat ostida foydalanish : Barcha dori-darmonlar, ayniqsa, retseptsiz sotiladigan dorilar tavsiya etilgan dozaga muvofiq qo'llanilishi kerak. Og'irlikni boshqarish : Sog'lom vaznni saqlash jigar, yurak va boshqa organlarga bosimni olib tashlaydi Oziq-ovqat xavfsizligi : Nopok yoki xavfli oziq-ovqat va suvdan saqlaning Kimyoviy moddalardan foydalanishni kamaytirish (Chivin spreyi yoki bo'yoq kabi insektitsidlar teri orqali so'rilib, jigarga zarar etkazishi mumkin bo'lgan kimyoviy moddalardir) zarurdir.